

Haarlem

Gemeente Haarlem

Rob van Doorn

wethouder duurzaamheid, wijken en mobiliteit

Retouradres: Stadhuis, Postbus 511, 2003 PB Haarlem

Aan de commissie Beheer

Datum 14 april 2011
Ons kenmerk WZ/OGV/2010/2011/44849
Contactpersoon Jaap Reelfs
Doorkiesnummer 023-5113390
E-mail jreelfs@haarlem.nl
Onderwerp Stand van zaken uitvoering Programma Haarlem Schoon 2010 (2)

Geachte commissieleden,

Bij deze zend ik u de eindrapportage 2010 over het programma Haarlem Schoon

Periodiek informeer ik u op deze wijze over de voortgang van het programma. Evenals in de vorige melding komen ook nu weer de verschillende relevante thema's aan de orde. Gezien de invloed van de afvalinzameling op het aspect schoonheid van de openbare ruimte maakt ook de voortgang op dit onderdeel, voor zover van toepassing, deel uit van deze bespreking.

De volgende onderwerpen komen onderstaand aan de orde:

1. Plusproject zwerfafval
2. Monitoring openbare ruimte
3. Gevolgen afschaffing reinigingsrecht
4. Nieuwe opzet inzameling en reiniging binnenstad
5. Ondergrondse inzameling
6. Hondenbeleid
7. Kauwgum verwijderen
8. Inzameling kunststoffen
9. Toekomstvisie grofvuil
10. Drijfvuil
11. Sterk vervuilende locaties (Hotspots)

1. Plusproject zwerfafval

Het project moet leiden tot een efficiëntere en meer planmatige aanpak van het zwerfafval. Het resultaat zal een betere prijs/kwaliteitverhouding zijn met een voor de bewoner zichtbare verbetering van het straatbeeld. De te nemen maatregelen

dienen zonder extra structurele kosten ingevoerd te worden. De volgende deelprojecten maken deel uit van het project:

- Het opstellen van een nieuw afval en reinigingsplan.
- Het doen van een proef met beeldgestuurd reinigen.
- Het ontwikkelen van een communicatie campagne
- De ontwikkeling van een systeem voor monitoring.
- Het opzetten van een handhavingstrategie voor zwerfafval en deze in praktijk brengen.

De doorloop van de werkzaamheden geeft op dit moment geen aanleiding om de planning bij te moeten stellen. Afronding zal plaatsvinden eind 2011.

Afval en reinigingsplan

In de vorige brief (16 augustus 2010) is gemeld dat op basis van het concept afvalstoffenplan er een aantal brainstormsessies zouden gaan plaatsvinden met Spaarnelanden. Deze bijeenkomsten hebben er toe geleid dat de visie en doelstelling met betrekking tot duurzaam afvalbeheer door Spaarnelanden worden onderschreven. Wat betreft de juiste aanpak en de financiële gevolgen loopt momenteel nog een discussie. Een principiële vraag hierbij is of het huidige beleid waarbij de sturing op afvalgedrag uitsluitend via communicatie verloopt nog voldoende waarborg biedt om de doelen binnen de gestelde termijn te kunnen behalen. In dit verband is de vraag naar voren gekomen of naast communicatie niet extra maatregelen gewenst zijn om bewoners te stimuleren afval te scheiden. Een financiële impuls middels een vorm van tariefdifferentiatie zou in deze overwogen kunnen worden. In een notitie "diftar wel of niet" zullen de consequenties bezien worden van een eventuele invoering van tariefdifferentiatie in Haarlem. In het licht van de huidige beleidslijn zullen de voor en nadelen in kaart gebracht worden en zal een voorstel gedaan worden ten aanzien van de gewenste strategie en eventueel te verrichten nader onderzoek. De notitie kunt u in het 2^e kwartaal 211 verwachten. De discussie zal moeten leiden tot een strategische keuze welke in het nieuwe afvalstoffenplan zal worden uitgewerkt tot een plan van aanpak. Dit plan kunt u verwachten in het 3^e kwartaal van 2011.

Naast het terugdringen van afvalstoffen in het eindstadium is het eveneens van groot belang om ook het ontstaan van afval terug te dringen. Hierbij kan met name gedacht worden aan verpakkingen. Initiatieven op dit vlak vanuit de centrale overheid hebben wel al geleid tot het vergroten van hergebruik (verpakkingsconvenant), maar hebben in de breedte nog te weinig effect gehad in de zin van een meer duurzame wijze van verpakken en daardoor minder materiaalgebruik. Wellicht is het zinvol om vanuit de lokale overheden de komende ook een bijdrage te leveren aan de discussie. Haarlem zal dit in het kader van het duurzaamheidsbeleid de komende tijd aankaarten binnen de daarvoor geëigende organisaties zoals VNG en G32 (groep grootste 32 gemeenten in Nederland).

Proef beeldgestuurd reinigen

Met de opleiding van de medewerkers is gestart op 1 oktober 2010. Een belangrijke meerwaarde is verkregen door ook Paswerk bij de proef te betrekken. Medewerkers van deze organisatie zorgen namelijk voor de verwijdering van zwerfafval uit het groen in de stadsdelen Haarlem-Oost en Schalkwijk De oorspronkelijk opzet had

alleen betrekking op het verwijderen van zwerfafval van de verhardingen. Dit had betekend dat de te behalen kwaliteit extra onder druk zou komen staan als gevolg van het nog aanwezige zwerfafval in het groen. De integratie van Paswerk heeft weliswaar enige tijd geveerd, maar zal leiden tot een aanzienlijk beter resultaat.

Bij de beeldgestuurde aanpak wordt de medewerkers van Spaarnelanden geleerd de openbare ruimte te beoordelen op basis van schoonheidsgraden en wordt in het bijzonder aan de leidinggevenden overgebracht wat deze beoordelingen betekenen in termen van (bij)sturing en werkplanning. In Januari 2011 is gestart met het praktijkgedeelte van de opleiding en daarmee met de eigenlijke proef. Dit betekent dat in geselecteerde proefgebieden de beeldgestuurde aanpak in de praktijk gebracht wordt. Momenteel wordt binnen deze proefgebieden, die nog zeer beperkt van omvang zijn, onderzocht welke methode van werken het beste geschikt is om de gewenste kwaliteit na afloop van de proef stadsbreed te kunnen borgen. Naar verwachting zal er in mei 2011 een evaluatie plaatsvinden van de resultaten. Hierbij zullen prijs en het behaalde kwaliteitsniveau een belangrijke rol spelen. Vervolgens zal bepaald worden of de beeldgestuurde aanpak stadsbreed zal worden ingevoerd, en zo ja volgens welke methodiek dit zal gebeuren.

Naast het kunnen beoordelen van de eigen prestaties door de opdrachtnemer zelf, moeten ook de gebiedsinspecteurs van de gemeente in staat zijn op de juiste wijze te monitoren, de resultaten te evalueren en zondig bij te kunnen sturen. Het theorie gedeelte van de opleiding voor deze medewerkers is inmiddels afgerond. In de maanden maart en april 2011 worden de gebiedsinspecteurs van de gemeente opgeleid om vanaf de start van het beeldgestuurd reinigen in staat te zijn de resultaten van de aannemers Paswerk en Spaarnelanden zelfstandig te kunnen monitoren.

Communicatieplan

Het communicatieplan maakt deel uit van het eerder genoemde afval en reinigingsplan. De communicatie wordt geherformuleerd tot een samenhangend en gepland geheel voor de komende tijd. Belangrijk in deze is het onderscheid dat gemaakt wordt in grote steeds terugkerende thema's en meer incidentele acties. Centraal staat hierbij de rol van de bewoners. Evenals bij huishoudelijkafval speelt hier de vraag hoe gebruikers van de buitenruimte te motiveren zijn om geen afval weg te gooien. In dit verband worden er momenteel al acties gehouden op scholen waarbij de focus ligt op de jonge kinderen. Bezien dient te worden of het mogelijk is dergelijke lesprogramma's ook op te zetten voor oudere jeugd (pubers).

Opzetten systeem monitoring

Deze module houdt in dat de interpretatie van de waarnemer direct ter plekke, middels een handheld computer, ingevoerd wordt in een database. De gegevens van vele waarnemingspunten in een gebied worden vervolgens omgezet in een beeld waarmee in een oogopslag te zien is hoe het betreffende gebied er voorstaat qua schoonheid en waar de kritieke punten aanwezig zijn. Door het gelijktijdig opslaan van begeleidende gegevens wordt het tevens mogelijk om oorzaken te achterhalen zodat gericht bijgestuurd kan worden. Tenslotte kan, middels de vervolgmetingen, eveneens bezien worden of ingrepen succesvol zijn geweest. Ook voor bewoners en

bestuurders is deze aanpak een vooruitgang. Men kan namelijk met één druk op de knop zien hoe schoon Haarlem is.

De keuze voor de leverancier van het monitoringsysteem is ondertussen gemaakt. Deze firma is reeds leverancier van de afdeling databeheer. Hierdoor kan nieuw aan te schaffen apparatuur goed worden afgestemd op de reeds aanwezige hard en software en kan bespaard worden op de aanschafkosten.

2. Monitoring openbare ruimte

Los van het boven geschetste in ontwikkeling zijnde monitoringsysteem, dat primair gericht is op sturing ten behoeve van de uitvoering, worden de prestaties in de buitenruimte al een aantal jaren periodiek beoordeeld ten behoeve van de beleidsvorming. Het gaat hier om de volgende aspecten:

- Onkruidgroei
- Vervuiling door zwerfafval en veegvuil
- Vervuiling door hondenpoep (zie onder hondenbeleid, hfd.stuk 7)

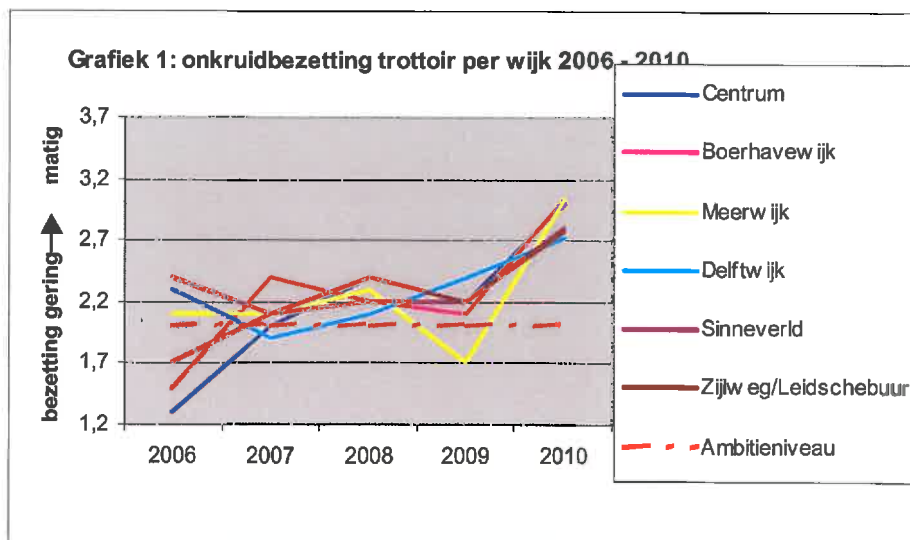
Het is de bedoeling dat op het moment dat de nieuwe wijze van monitoring een feit is beide systemen van beoordelen geïntegreerd zullen worden. Beleid zal dan gebruik gaan maken van de gegevens die vanuit de uitvoering gegenereerd worden.

Onkruidgroei

Tot op heden wordt het onkruid in Haarlem bestreden middels een gecombineerde inzet van chemie en mechanische verwijdering. Bij de toepassing van chemie wordt uitgegaan van de randvoorwaarden volgens het DOB – systeem. De beoordeling van het resultaat vindt plaats op basis van de beeldkwaliteit op een aantal punten in de stad. De volgende 5 klassen worden onderscheiden:

klasse	omschrijving
1	geen tot geringe onkruid
2	gering onkruid
3	matig onkruid
4	zwaar onkruid
5	zeer zwaar onkruid

Grafiek 1 geeft een overzicht van de onkruidbezetting per wijk. Het ambitieniveau is bepaald op klasse 2 (sober). Scores hoger dan 2 zijn niet gewenst.

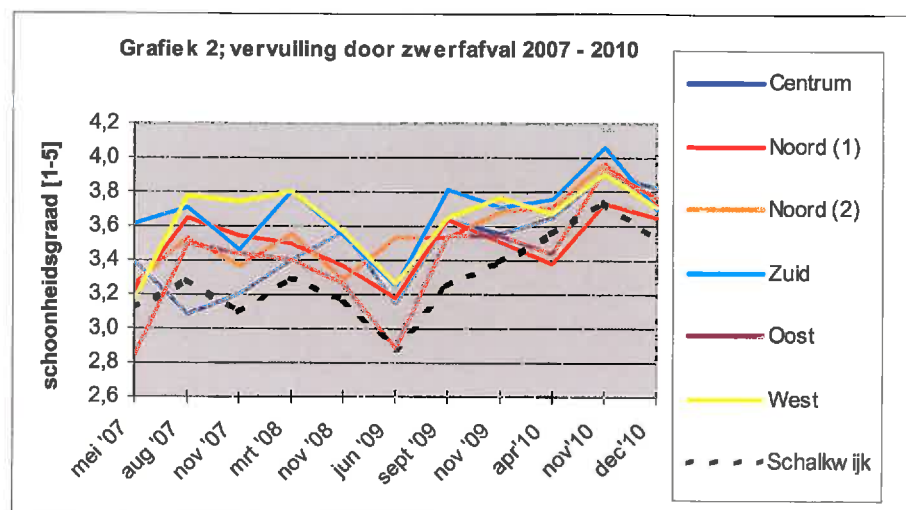
Op grond van de gemiddelde scores per wijk voor de beeldkwaliteit op de trottoirs over de afgelopen jaren blijkt dat de beeldkwaliteit in 2010 minder was dan alle voorgaande jaren. Met name in het Centrum met een hoog ambitieniveau is het verschil tussen gewenste en gerealiseerde beeldkwaliteit het grootst.

Zoals al vermeld in de vorige brief zou een belangrijke oorzaak van de problemen kunnen liggen in de frequentie gestuurde aanpak van de onkruidbestrijding. Een beeldgestuurde aanpak zou, evenals bij de aanpak van zwerfafval, ook binnen dit taakgebied mogelijk tot betere resultaten leiden. Op grond hiervan ontwikkelt Spaarnelanden op dit moment voor het seizoen 2011 een gewijzigde aanpak. Deze houdt in dat naast de toepassing van chemische onkruidbestrijding het onkruid eveneens machinaal en handmatig verwijderd zal gaan worden. Hierbij zal het borstelen en handmatig verwijderen gebeuren op basis van een beeldgestuurde aanpak. In de gebieden waar het hemelwaterriool afgekoppeld is en waar het gebruik van bestrijdingsmiddelen ongewenst is, zal uitsluitend de niet chemische aanpak middels borstelen en handmatig verwijderen toegepast worden. De nieuwe werkwijze zal allereerst op proef worden uitgetoet in Meerwijk. Er zal intensieve monitoring plaatsvinden. Op basis van een evaluatie van de resultaten eind 2011 zal bezien worden of doorvoering stadsbreed zinvol is en welke financiële consequenties dit eventueel zal hebben.

De bovengenoemde aanpak moet gezien worden als een tijdelijke maatregel. De visie is om op korte termijn (binnen 4 jaar) het gebruik van bestrijdingsmiddel geheel uit te bannen. Startpunt zal zijn de boven gepresenteerde aanpak waarbij al bezien zal worden of het de toepassing van gif zo veel mogelijk teruggedrongen kan worden ten voordele van de handmatige en machinale aanpak. Met betrekking tot de machinale aanpak zal de komende tijd bezien worden welke van de methoden het best toegepast kan worden (borstelen, warmwater, stoom, branden etc.) en welke kosten daarmee gemoeid zijn. In het 4^e kwartaal 2011 kunt u een nota verwachten met een voorstel aangaande het toekomstig onkruidbeleid.

Zwerfafval

De metingen vinden vanaf 2007 plaats op basis van de CROW-methodiek aan de hand van schoonheidsgraden op een schaal van 1 (zeer vuil) tot 5 (zeer schoon). Grafiek 2 geeft het beeld over de periode 2007 tot op heden

Duidelijk is te zien dat in alle onderzochte wijken de vervuiling door zwerfafval de laatste jaren aan het afnemen is. De gemiddelde scores en de trendlijn (logaritmisch gemiddelde) geven duidelijk aan dat het schoonheidsniveau in vergelijking tot 2007 op een hoger niveau is komen te liggen. Naast het vasthouden van deze winst is het van belang ook de fluctuaties op straatniveau terug te brengen zodat ook in de beleving van de burger een meer constant beeld ontstaat. Dit kan bereikt worden middels een beeldgestuurde aanpak waar momenteel een proef mee genomen wordt (zie ook plusproject zwerfafval/proef beeldgestuurd reinigen).

3. Gevolgen afschaffing reinigingsrecht

Het college heeft besloten het reinigingsrecht ingaande 2012 af te schaffen. De belangrijkste argumenten hiervoor zijn de oplopende verliezen en het feit dat de markt momenteel zeer goed in staat is deze taak, ook voor de kleinere bedrijven, op zich te nemen. Wat blijft is de regierol die de gemeente heeft ten aanzien van het op straat aanwezig zijn van aangeboden (bedrijfs)afval. Vanuit deze invalshoek is in 2009 het nieuwe afvalbeleid gepresenteerd voor de binnenstad van Haarlem dat eveneens betrekking heeft op bedrijfsafval¹. Door deze aanpak zal de ontsiering en vervuiling van het straatbeeld door afvalzakken en illegale dumpingen sterk teruggedrongen worden. De consequentie is wel dat op het moment waarop de inzameling van bedrijfsafval door de gemeente is afgeschaft het plan binnenstad volledig ingevoerd moet zijn. De planning is er op gericht dit voor het eind van 2011 te realiseren.

Tijdens de bespreking van de vorige brief in de commissie zijn door de fractie van Groen Links vragen gesteld over de inzameling van bedrijfsafval. In het bijzonder over de maatregelen die de gemeente denkt te nemen om ontwijkgedrag van ondernemers zo veel mogelijk te voorkomen. Er is toen een notitie in het vooruitzicht gesteld over de problematiek rond het reinigingsrecht. Deze notitie vindt u als bijlage bij deze brief (bijlage 1).

4. Nieuwe opzet inzameling en reiniging binnenstad

Voortgang

Tot nu toe is steeds het uitgangspunt geweest bij de invoering van ondergrondse inzameling in de binnenstad het toepassen van de verlegregeling voor kabels en leidingen. Middels deze regeling wordt een groot deel van de kosten voor het verleggen gedragen door de netbeheerders. De gemeente zal echter nog een deel van de kosten zelf moeten betalen op basis van nacalculatie aan het eind van het project.

¹ Samengevat houdt dit beleid het volgende in: huisvuilzakken van particulieren worden alleen nog ingezameld middels ondergrondse containers. Bedrijven dienen gebruik te maken van verrijdbare containers die alleen mogen worden aangeboden binnen vastgestelde venstertijden. Voor zeer kleine bedrijven bestaat de mogelijkheid gebruik te maken van de ondergrondse containers voor particulieren.

Gezien de huidige financiële situatie van de gemeente wil zij zo veel mogelijk financiële risico's terugdringen. Om deze reden heeft wijkzaken besloten binnen dit project zo min mogelijk nog gebruik te willen maken van de verlegregeling. Voorts de reservering die gemaakt is voor dit doel te willen bestemmen voor onvoorziene tegenvallers binnen het project. Vanuit deze visie is besloten om het locatieplan zodanig aan te passen dat geen of slechts in geringe mate nog gebruik gemaakt hoeft te worden van de verlegregeling. Het eerste concept van dit plan, opgesteld door Spaarnelanden, is inmiddels gereed.. Na vaststelling van het plan kan de procedure opgestart worden om waar nodig de bestemmingsplannen aan te passen om de benodigde bouwvergunningen te kunnen verkrijgen.

Voor de aanschaf van nieuwe ondergrondse containers zal opnieuw Europees moeten worden aanbesteed. Een en ander heeft tot gevolg gehad dat het niet meer mogelijk was om, zoals eerder aangekondigd, nog in 2010 de eerste containers te plaatsen in de binnenstad.

Relatie reinigingsrecht

Zoals al vermeld in §3 moeten de ondergrondse containers in het centrum in werking zijn op het moment dat het reinigingsrecht wordt afgeschaft. In het bijzonder geldt dit voor de containers in het kernwinkelgebied en de directe omgeving daarvan. Om dit te kunnen bewerkstelligen zullen de vergunningsprocedures zoveel mogelijk gecoördineerd worden en zal de aanbesteding met de grootste spoed opgestart worden. Door het samenbrengen van de benodigde specifieke technische kennis met de juridisch/bestuurlijke kennis op het gebied van aanbesteding kan een traject ingezet worden met een zo kort mogelijke doorlooptijd. De prognose is dat voor het eind van 2011 de containers geplaatst kunnen worden.

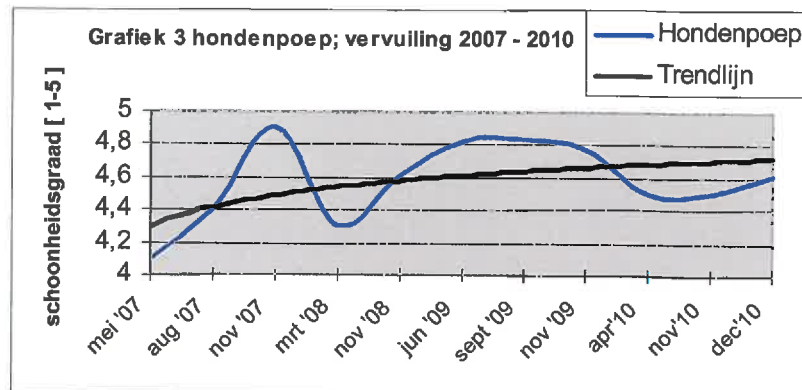
5. Invoering ondergrondse afvalinzameling stadsbreed

Het beleid ten aanzien van ondergrondse inzameling is er op gericht om in zo veel mogelijk wijken ondergrondse inzameling in te voeren. Een belangrijke voorwaarde hierbij is kostenneutrale exploitatie. Zoals het er nu naar uitziet zijn er aanwijzingen dat dit bij verdere invoering niet meer mogelijk is.. Over deze ontwikkeling zal een separate nota opgesteld worden waarin aangegeven wordt welke factoren specifiek een verdere uitrol in de weg staan en voorts in hoeverre er oplossingen mogelijk zijn in de vorm van verdere efficiency maatregelen. Ook zal aangegeven worden aan de hand van enkele invoeringsmodellen hoe hoog de eventuele meerkosten zullen zijn. De nota zal naar verwachting gepresenteerd kunnen worden in het 2^e kwartaal van 2011. In de bijlage bij deze brief is de actuele stand van zaken opgenomen aangaande de uitrol van ondergrondse inzameling (bijlage 2).

6. Hondenbeleid

Grafiek 3 (volgende pagina) laat het verloop zien vanaf de start van de registratie in 2007 tot op heden. Ten opzichte van vorig jaar is de hoeveelheid hondenpoep toegenomen. Deze tendens is ingezet rond november 2009. Momenteel ziet het er

naar uit dat de schoonheidsgraad weer aan het toenemen is. Handhaving is verzocht de komende tijd (voorjaar en zomer) extra alert te zijn op naleving van de regels, met name de opruimplicht.

Zoals al aangekondigd zal het hondenbeleid in de loop van dit jaar samen met handhaving geëvalueerd worden en eventueel worden bijgesteld. De nota kan verwacht worden begin 2012.

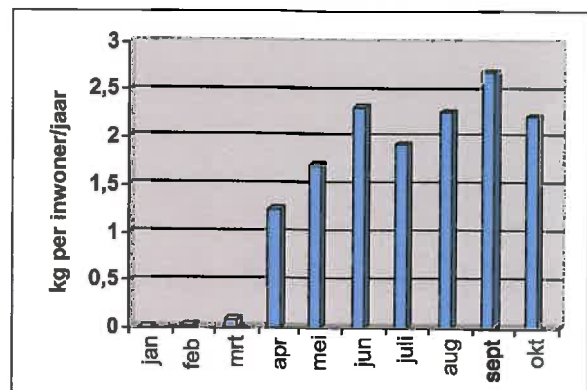
7. Kauwgum

De verwijdering van kauwgum is in 2010 succesvol uitgevoerd. Er dienen nog nadere afspraken gemaakt te worden omtrent het structureel opnemen van deze taak binnen de DVO. Spaarnelanden verwacht vanaf nu slechts een geringe mate van inzet omdat de betreffende gebieden in het kader van een proefproject tot nu toe al twee keer zijn behandeld.

8. Inzameling kunststoffen

Uit de laatste sorteeraanlyse van december 2010 blijkt dat er per inwoner ongeveer 70 kg kunststof in het huishoudelijk afval zit. Dit bestaat voor 75% uit verpakkingsplastic. Vanaf januari 2010 is in Haarlem begonnen met de inzameling van kunststoffen. In januari kon dat alleen middels een container op de milieustraat, vanaf maart met enkele bovengrondse containers en vanaf april werd gestart met

Grafiek 4 Hoeveelheid ingezameld kunststof per inwoner (in kg/inwoner op jaarbasis in 2010)

de plaatsing van ondergrondse containers op ruim 50 locaties. Te zien is dat de ingezamelde hoeveelheden in Haarlem toenemen naarmate de mogelijkheden daartoe in de vorm van inzamelmiddelen dat ook doen (grafiek 4).

De laatste maanden wordt circa 2,5 kg per inwoner gescheiden ingezameld. Het landelijk gemiddelde voor een brengsysteem zonder de toepassing van tariefdifferentiatie lag in 2009 al op 5 kg per inwoner per jaar voor dezelfde stedelijkheidsklasse als Haarlem. Gezien het grote belang van de inzameling van kunststoffen dient zal er dit jaar extra aandacht besteed worden aan deze deelstroom. Ten aanzien van de in de vorige brief aangekondigde evaluatie kan ik u melden dat de voorbereidingen inmiddels zijn afgerond en per direct gestart zal worden met de evaluatie in de praktijk. U kan naar verwachting begin juni het rapport verwachten.

9. Toekomstvisie grofvuil

Van verschillende zijden zijn initiatieven naar voren gekomen om tot een hernieuwde aanpak te komen voor de inzameling van grof huishoudelijk afval. Zo is vanuit Spaarnelanden de wens naar voren gekomen om het zware werk voor de medewerkers in de grofvuilinzameling te verlichten en om tot verder gaande scheiding te komen. Voorts wordt in het kader van het nieuw te presenteren afvalstoffenplan een visie neergelegd en uitgewerkt omtrent de duurzaamheidsdoelstelling die verbonden zal worden aan het product grofvuil voor de komende jaren. Daarnaast heeft de Partij van de Arbeid een initiatiefvoorstel ingediend om, in het kader van het terugdringen van het grove zwerfafval, een proef te doen met het maandelijks zonder melding aan mogen bieden van het grofvuil. Tenslotte vormt de planning van de bouw van een nieuwe milieuplein een belangrijk gegeven met betrekking tot de toekomstvisie op het grofvuil. Maatregelen om het voor de burger gemakkelijker te maken herbruikbare materialen te brengen naar het milieuplein hangen namelijk sterk af van het moment waarop het nieuwe plein gerealiseerd is.

Momenteel ontwikkelt Spaarnelanden samen met de gemeente een plan om tot een vermindering van de werkdruk en fysieke belasting te komen van de medewerkers in de grofvuilinzameling. Binnen deze opzet wordt ook bekeken of de scheiding aan de bron verbeterd kan worden. Voorts is bestuurlijk besloten dat het plan van de Partij van de Arbeid ter bespreking voorgelegd wordt aan alle wijkraden in Haarlem. Op basis van de uitkomsten van de bovengenoemde initiatieven zal eind van dit jaar (4^e kwartaal 2011) een totaalvisie worden gepresenteerd

10. Drijfvuil

Zoals in de vorige brief gemeld wordt het drijfvuil verwijderd door Spaarnelanden op kosten van de zowel gemeente als Rijnland. Er is inmiddels een concept dienstverleningsovereenkomst. Hierover wordt momenteel nog over gesproken met Spaarnelanden. Het is momenteel nog niet bekend wanneer partijen een akkoord bereikt zullen hebben.

11. Sterk vervuilende locaties (Hotspots)

Momenteel zijn er nog 17 locaties die intensief gereinigd worden. Sinds 2010 worden hier geen extra gelden meer voor gereserveerd. Het aantal daalt snel, zodat het reserveren van extra gelden ook niet meer noodzakelijk is. De daling is het gevolg van de verdere uitrol van ondergrondse inzameling in combinatie met de toegenomen aandacht vanuit Spaarnelanden voor deze plekken. Er wordt van uitgegaan dat na de invoering van beeldgestuurd werken dergelijke locaties niet meer als aparte entiteit benoemd behoeven te worden. De zorg aangaande deze plekken maakt dan deel uit van de nieuwe reinigingsaanpak. Tenzij er reden voor is zal dit onderwerp in de verdere voortgangsrapportages dan ook niet meer genoemd worden.

Met vriendelijke groet,

Rob van Doorn

Bijlage 1

Betreft Afbouw Reinigingsrecht

Datum: 23 maart 2011

1. Huidige situatie reinigingsrecht

Grondslag

Een aantal gemeenten zamelt in eigen beheer nog bedrijfsafval in middels een reinigingsrecht. Hiervoor bestaat geen wettelijke verplichting. Er ligt een politiek besluit aan ten grondslag om de lokale economie te ondersteunen. Een gemeentelijke dienst heeft namelijk geen winstoogmerk en kan vaak een hoog serviceniveau bieden.

Uitvoering van de taak

Ook Haarlem kent nog het reinigingsrecht. Circa 2600 bedrijven maken hier gebruik van. Voor het merendeel kleine ondernemingen met minder dan 5 huisvuilzakken per week. Het afval wordt aangeboden in huisvuilzakken en wordt gelijktijdig opgehaald met het restafval van particulieren. In enkele straten in het kernwinkelgebied (o.a. Lange Veerstraat) heeft een aantal bedrijven een op naam gestelde toegangspas om gebruik te kunnen maken van een ondergrondse container. Om het afval van particulieren dat ook in deze containers wordt gestort gescheiden te houden van het bedrijfsafval wordt iedere inworp door een bedrijf apart geregistreerd. De aldus verkregen gegevens vormen de basis voor de facturering naar het desbetreffende bedrijf.

In de praktijk geeft de inzameling op grond van het reinigingsrecht aanleiding tot problemen. Zo staat al een aantal jaren de kostendekkendheid ter discussie. Voor 2011 wordt rekening gehouden met een tekort van circa € 114.000. Het sterke vermoeden bestaat dat de voornaamste reden hiervoor een te lage opgave is omtrent de aan te bieden hoeveelheid afval. Het overige afval wordt waarschijnlijk op straat gezet tussen de afvalzakken uit huishoudens.

Een tweede factor vormt de vervuiling en de terugloop van de aantrekkelijkheid van de stad veroorzaakt door vuilniszakken op straat. Een berg opeengestapelde vuilniszakken is een onplezierig gezicht voor het winkelende publiek en niet bevorderlijk voor de plaatselijke economie. Bovendien worden vuilniszakken open gemaakt door dieren of kapot gereden door voertuigen. Ook tijdens het beladen wordt soms vuil gemost.

2. Toekomst reinigingsrecht

Voortzetting reinigingsrecht

De situatie voor het zich ontdoen van afval voor met name de kleinere bedrijven is de laatste jaren aanzienlijk verbeterd. De huidige markt van particuliere inzamelbedrijven heeft zich inmiddels ook gericht op de kleinere ondernemer. Er is een situatie ontstaan waarbij er voldoende concurrentie is, zodat de markt zich qua prijsstelling zelf reguleert. De oorspronkelijke argumenten om als overheid een maatschappelijke rol te willen spelen bij de inzameling van bedrijfsafval zijn door de tijd ingehaald. Wanneer hierbij de problemen aangaande kostendekkendheid en vervuiling in ogenschouw worden genomen, zijn er sterke argumenten om deze gemeentelijke taak te beëindigen. De gemeente heeft dan ook besloten het reinigingsrecht ingaande 2012 op te heffen.

Nieuw beleid inzameling binnenstad

Wat blijft is de regierol die de gemeente heeft ten aanzien van het op straat aanwezig zijn van aangeboden bedrijfsafval. Vanuit deze invalshoek is in 2009 een nieuw afvalbeleid gepresenteerd voor de binnenstad van Haarlem dat eveneens betrekking heeft op bedrijfsafval. Samengevat houdt dit beleid het volgende in:

Huisvuilzakken van particulieren worden alleen nog ingezameld middels ondergrondse containers. Bedrijven dienen gebruik te maken van verrijdbare containers die alleen mogen worden aangeboden binnen vastgestelde venstertijden. Voor zeer kleine bedrijven bestaat de mogelijkheid gebruik te

maken van de ondergrondse containers voor particulieren. Speciaal voor de horeca met weinig opslagmogelijkheden, waar het afval vaak in de late uren vrijkomt, zullen er, bij voldoende belangstelling, door Spaarnelanden of eventueel een ander inzamelbedrijf extra ondergrondse containers geplaatst kunnen worden op de horecavleinen, zoals Botermarkt en Oude Groenmarkt. Door deze aanpak zal de ontsiering en vervuiling van het straatbeeld door afvalzakken tot het verleden behoren en zullen illegale dumpingen van bedrijfsafval zo veel mogelijk kunnen worden teruggedrongen. De consequentie is dat op het moment waarop de inzameling van bedrijfsafval door de gemeente is afgeschaft het plan binnenstad volledig ingevoerd moet zijn.

3. Implementatie

Zoals aangegeven bestaat er een belangrijke mate van afhankelijkheid tussen het plan vernieuwde inzameling binnenstad en de afbouw van het reinigingsrecht. In de onderstaande weergave van werkzaamheden zijn om deze reden eveneens de relevante acties opgenomen voorkomend uit het plan vernieuwde inzameling binnenstad

Communicatie

Ondernemers en inzamelbedrijven zullen nog dit jaar vertrouwd gemaakt moeten worden met de nieuwe aanbieder en inzamelregels die per 2012 zullen ingaan.

Een en ander leidt wat betreft communicatie, in ieder geval tot de volgende acties:

1. Eerste brief. Ondernemers worden op de hoogte gesteld van het afschaffen van het reinigingsrecht en het feit dat zij een contract met een particuliere inzameldienst dienen af te sluiten voor 31 december 2011. tevens worden in deze brief globaal de nieuwe regels vermeld aangaande het aanbieden van bedrijfsafval ingaande 2012. Deze brief is eind december 2010 verzonden.
2. Tweede brief. Ondernemers worden nader op de hoogte gesteld omtrent de invoering van ondergrondse inzameling in het centrum (voorlopige planning en beoogde ondergrondse aanbiederlocaties) en de consequenties daarvan voor het aanbieden van bedrijfsafval. Tevens zal in de brief nogmaals gewezen worden op het tijdig afsluiten van een contract.
3. Aanpassen van de informatie aangaande het reinigingsrecht en de inzameling van bedrijfsafval op de website van de gemeente.
4. Artikel in vaktijdschrift voor Haarlemse ondernemers Horeca en MKB.
5. Instellen van een periodiek voortgangsoverleg tussen de gemeente en de overkoepelende instanties voor het lokale bedrijfsleven.
6. Inzamelbedrijven dienen eveneens middels een brief geïnformeerd te worden over de veranderde regels ten aanzien van het inzamelen van bedrijfsafval in Haarlem. Bijvoorbeeld het instellen van venstertijden, toegestane inzamelmiddelen, registratie van inzamelmiddelen etc.

Aanpassen regelgeving

De afvalstoffenverordening en het uitvoeringsbesluit dienen aangepast te worden aan de situatie waarbij geen reinigingsrecht meer bestaat. Voorts dienen de venstertijden hierin gespecificeerd te worden evenals de wijze waarop het bedrijfsafval binnen deze tijdsvensters mag worden aangeboden. Dit geldt eventueel ook voor nadere regelgeving ter vergroting van de handhaafbaarheid van illegaal aangeboden bedrijfsafval.

Handhaving

Gedurende de implementatie van de vernieuwde inzameling in de binnenstad is in principe voorzien in extra handhaving. Nadere uitwerking vindt op dit moment plaats.

Venstertijden

De exacte tijden dienen in samenspraak met het bedrijfsleven nog te worden vastgesteld. Ook dient nog bepaald te worden of één tijdvenster in de ochtend voldoende is of dat er behoefte bestaat aan een tweede periode aan het eind van de middag. Ook dient er voor gezorgd te worden dat alle ondernemers

en/of inzamelbedrijven hun containers voorzien hebben van adresgegevens, waardoor de containers op straat traceerbaar zijn voor de handhavers van de gemeente

Containers voor de horeca

De gemeente formuleert randvoorwaarden op grond waarvan het exploiteren van enkele ondergrondse container op horecapleinen kan worden toegestaan.

Maatregelen Inperken ontwijkgedrag

Er dient in het traject naar de liberalisering rekening gehouden te worden met enkele ongewenste effecten die mogelijk kunnen optreden en waarvan het wenselijk is er vooraf rekening mee te houden. Om inzicht te verkrijgen over de waarschijnlijkheid en de wijze waarop hiertegen opgetreden kan worden heeft overleg plaatsgevonden met enkele gemeenten met een vergelijkbaar afsluitbaar ondergronds inzamelsysteem als Haarlem (Groningen en Zwolle). De volgende wijzen van misbruik zijn theoretisch mogelijk.

1. Het gebruik door bedrijven van particuliere toegangspassen voor ondergrondse containers.
2. Het afsluiten van een contract met een particulier inzamelbedrijf voor een te lage hoeveelheid afval.
3. Het (nog)niet afgesloten hebben van een contract met een inzamelbedrijf op het moment dat het reinigingsrecht is opgeheven.

Ad 1)

Deze vorm van misbruik heeft ook daadwerkelijk plaatsgevonden in de ondervraagde gemeenten. Dit gebeurt echter niet op grote schaal. Om dit fenomeen in te perken wordt bezien of in de afvalstoffenverordening vastgelegd kan worden dat huishoudens en of bedrijven een maximum aantal zakken per maand/jaar mogen aanbieden. Om stortingen van meer dan het toegestane maximum te voorkomen kunnen overzichten uitgeraad worden. Met degene die met enige regelmaat meer dan de maximale hoeveelheid stort kan een indringend gesprek gehouden worden. Verwacht wordt dat een dergelijke stap voldoende zal zijn om het ongewenste gedrag te stoppen. Mocht dit echter niet het geval zijn, zou onderzocht kunnen worden of de wet bestuursrecht handvatten biedt om gerechtelijk op te treden. Dit op grond van het aanbieden van veel meer afval dan in overeenstemming met de hoeveelheid per huishouden waarbij rekening is gehouden bij het vaststellen van de afvalstoffen heffing.

Ad 2)

De kans is reëel dat een aantal bedrijven een contract probeert af te sluiten met een particulier tegen een lagere hoeveelheid dan in werkelijkheid vrijkomt uit het bedrijf. De achterliggende gedachte zou kunnen zijn dat men nog steeds meent, ook in 2012, illegaal afval ongestraft te kunnen aanbieden. Hier kan momenteel nog niet voldoende tegen opgetreden worden omdat bedrijven hun afvalzakken gelijktijdig op straat aanbieden met die van particulieren. Op het moment echter dat er ondergrondse containers staan in het centrum kunnen bedrijven hun illegale afval niet meer bij het afval van particulieren neerzetten en kan er op illegaal aangeboden afval beter gehandhaafd worden.

Ad 3)

Bedrijven die niet op tijd een contract met een derde hebben afgesloten lopen in 2012 in een fuik (zie Ad 2) Voorwaarde is wel dat tijdig er ondergrondse containers geplaatst zijn in het centrum. In ieder geval in het kernwinkelgebied en een ruime cirkel er omheen.

Bijlage 2: Overzicht realisatie ondergrondse afvalinzameling (Bron Spaarnelanden)

Datum 29 maart 2011

#	Wijk Indeling	Fase	Restafval	Papier	Glas	Kunststof	HA	GR	CP	TR	RB
1	Oude Stad										
10	Centrum	CP	5	2	3		5.180		7%		
11	Stationsbuurt	CP					1.110		2%		
12	Spaarnwouderbuurt	CP		1	1		1.290		2%		
2	Spoorbaan Leiden										
20	Zijlweg-oost	1b		3	3	1	1.620			2%	
21	Leidsebuurt	2		4	1	1	2.420				3%
22	Leidsevaartbuurt	1b	63	5	4	3	1.420	2%			
23	Houtvaartkwartier	1b	23	5	3		1.830	3%			
3	Haarlem-Oost										
30	Oude Amsterdamsebuurt	2		3	2	2	1.360				2%
31	Potgieterbuurt	2		2	1		840				1%
32	Van Zeggelenbuurt	2		3	1	1	1.590				2%
33	Slachthuisbuurt	2	2	8	3	3	2.960				4%
34	Parkwijk	1a	42	7	7	2	1.600	2%			
35	Waardepolder	1b	17	1	1		540	1%			
36	Zuiderpolder	1a	33	4	3	2	1.450	2%			
4	Haarlemmerhoutkwartier										
40	Koninginnebuurt	2		1		1	2.110				3%
41	Kleine hout	1b		1	1		600			1%	
42	Den Hout	2		4	2	2	1.070				1%
43	Rozenprieel	1b	36	3	1	1	1.850	3%			
5	Westoever Noorder Buiten Spaarne										
50	Patrimoniumbuurt	2					490				1%
51	Transvaalbuurt	2		4	5	1	3.010				4%
52	Indischbuurt-zuid	2		5	4	2	1.380				2%
53	Indischebuurt-noord	1b	62	4	3	1	2.200	3%			
54	Frans Halsbuurt	2					970				1%
6	Ter Kleef en Te Zaanen										
60	Kleverpark	1a	55	6	4	3	2.490	3%			
61	Bomenbuurt	1a	61	4	5	2	2.560	4%			
62	Planetenwijk	1a	53	3	3	2	2.170	3%			
63	Sinnevelt	1a	31	2	1	1	1.280	2%			

#	Wijk Indeling	Fase	Restafval	Papier	Glas	Kunststof	HA	GR	CP	TR	RB
64	Overdelft	1a	14	1	1	1	470	1%			
7	Oud-Schoten en Spaarndam										
70	Dietsveld	1a	15	2			930	1%			
71	Vogelenbuurt	1a	26	2	1		1.160	2%			
72	Delftwijk	1a	58	6	3	3	2.280	3%			
73	Vondelkwartier	1a	68	5	3	2	2.140	3%			
74	Spaarndam-west						290				
8	Duinwijk										
80	Ramplaankwartier	1a	30	5	3	1	1.110	2%			
81	Zijlweg-west	1b	3	2	1		1.020			1%	
82	Oosterduin	1b	16	2	1		350	0,5%			
9	Schalkwijk										
90	Europawijk	1a	142	8	8	4	4.860	7%			
91	Boerhavenwijk	1a	70	7	6	3	2.770	4%			
92	Molenwijk	1a	89	7	5	4	4.000	6%			
93	Meerwijk	1a	101	10	9	3	3.630	5%			

Totaal

1115 142 103

52

72.400	60%	10%	4%	25%
--------	-----	-----	----	-----

Legenda:

Fase	Realisatie fase (1, 1a, 1b,2 en centrumplan)
GR	Gerealiseerd fase 1, 1a en 1b
CP	Centrumplan
TR	Te Realiseren restant fase 1b
RB	Realiseerbaar fase 2
HA	Huisadressen

Overzichtstekening realisatie ondergrondse afvalinzameling

